

45470133-7	07.12.2014	הארץ - כותרת	עמוד 15	1	8.64x35.84
סחר בנשים זנות - 21580					

מיכל ליבל

כן, להיאבק

ומס הכנסה (כך לפי השמועה) מחכה לגזור את הקופון שלו. כך רואים את התממשותו של העיקר רון היסודי של הדין הפלילי: באין איסור ובאין אכיפה – הכל מותר. בשורה התחתונה: המיסוד הזוחל של הזנות ירחיק את בואו המיוחל של השוויון המגדרי.

הזנות היא אכן תופעה מגדרית שמבטאת, אולי באופן המובהק ביותר, את הדרך שבה נשים נועדו לשמש גברים בתחומים רבים, אך בעיקר כמין: אשה נותנת, גבר לוקח. הזנות היא הסמל ליחסי כוח מגדריים שמובנים ומשועתקים על ידי החברה. סקס הוא מטבע עוֹר בר לסוחר במערכות יחסים רבות, ובעולם הזנות הוא מטבע בין שני זרים: גבר שמשלם, מקבל את מה שהוא רוצה והולך ואשה שמחכה ללקוח הבא, ולוה שאחריו, ולוה שאחריו, והיא משלמת מחיר נפשי, פיזי וחברתי. לכן יש לטפל בתופעה ברגישות ובאחריות, ואת זה המשרד, הפרקליטות, שירותי הרווחה ושאר עובדי ציבור ואנשי ארגונים צריכים ללמוד.

המשטרה צריכה להכשיר חוקרים שיתמחו בזנות ולהקים יחידת אכיפה ייעודית; הפרקליטות צריכה להפסיק להגיש כתבי אישום "קלים" נגד אנשי קש שמקבלים עליהם את האשמה ("קוף" בעגה המקצועית) ולקדם תיקים "כבדים" שמתעכבים זמן רב; לשכות הרווחה העירוניות צריכות לייעד עובדות סוציאליות שיתמחו בתחום; בתי הספר לעבודה סוציאלית ולמשפטים צריכים ללמד סטודנטים בתחילת הדרך על רצף הזנות ועוד ועוד. חלק מהשינויים יש לעשות בחקיקה ראשית, את חלקם יכולים משרדי הממשלה השונים לקדם בדרך של שינוי נהלים והקצאת משאבים.

יש גם תהליכים חיוביים שכבר התחילו: משרד הרווחה והמשפחה רד לביטחון פנים קרובים להשלמת סקר לאומי על הזנות, שאמור לתת לראשונה נתונים על היקף הזנות בישראל. הביטוח הלאומי התקין לאחרונה נהלים פנימיים לטיפול בנשים בונות בתחום הבטחת הכנסה, ורצוי שאלו יורחבו גם לתחומים אחרים. משרד הרווחה ומשרד הבריאות מפעילים תוכניות שיקום ומניעה בתל אביב ובחיפה, ותוכנית דומה אמורה להתחיל לפעול בבאר שבע.

בתל אביב נפתחה דירת חירום לנוער וצעירים בונות, שמופעלת על ידי עלם – עמותה לנוער במצב סיכון – במימון משרד הרווחה, ועדת המשנה של הכנסת למאבק בסחר בנשים בראשות ח"כ דוד צור הוסיפה לשמה את המלה "ובונות", ומרכיב דיוניה עוסקים בהיבטים שונים של הזנות בישראל.

ארגוני זכויות אדם פועלים יחד לניסוח הצעת חוק שתיתן מענה לאוכלוסיות בונות, בנוסף לאיסור על צריכת שירותי זנות. אין ספק שכל זה עוד לא מספיק, אבל זו התחלה. ההתמודדות עם תופעת הזנות בישראל נמצאת בראשיתה – לא כדאי לקבור אותה לפני שהיא התחילה.

עו"ד ליבל היא מנהלת המטה למאבק בסחר בנשים

עמי לבנקרון מצביעה על כך, ש"הזנות נוצרת ומשועתקת כתוצאה מפערים מגדריים, המובנים בידי החברה ונשמרים על ידה", ומציעה להמתין עד ש"בתי בושתי ייסגרו מאליהם עת יושג שוויון מגדרי וכלכלי, מהעדר ביקוש והיצע" ("הארץ" 2.12). כמה זמן נצטרך להמתין לשם כך? אין לדעת. אולי את משך הזמן שחלף מאז שנשים קיבלו זכות הצבעה. אולי את משך הזמן שחלף מאז שנשים הורשו ללמוד במוסדות להשכלה גבוהה. בכל מקרה, כנראה שמדובר בעשרות (אם לא מאות) שנים. לשיטתה, עדיף לא להתערב בינתיים: לא לאכוף עבירות נלוות לזנות (כיום בישראל יש איסור על סרסרות, שידול, השכרת מקום לזנות, החזקת מקום לזנות, פרסום שירותי זנות וצריכת זנות מקטינים). למה? כי כל התערבות תפגע באוכלוסיות (ולא רק נשים) שנמצאות כיום בזנות.

שלא יהיה ספק – לבנקרון לא בעד מיסוד הזנות והיא לא חושבת שהזנות היא תופעה לגיטימית. היא יודעת כמה הזנות הרסנית לנשים שנמצאות בה, אם מבחירה, אם מבחירה שהתבררה כמיקח טעות, ואם כתוצאה מסיבות חיים קשות, שהתחילו הרבה קודם.

הזנות בארץ עוברת מיסוד זוחל שרק מרחיק את השוויון

וכאן עולה שאלה שהיא בסיסית בכל מאבק לשינוי חברתי: האם יש לנסות ולפעול בכלים הדלים שעומדים בפני מי שמנסה להשנות את העולם, או לחכות לשינוי (הרי ביום שבו יושג שוויון מגדרי וכלכלי תיעלם הזנות מאליה). אפשר לומר שעלינו להשקיע את כל משאבינו ביצירת שוויון מגדרי וכלכלי. אבל איך עושים זאת? במאבק איטי ועיקש בכל החזיתות. החזית של הזנות איננה שונה בהיקף שר זה, והאויב בחזית הזאת איננו הנשים (והגברים, והנערים והנערות) ששורדים באמצעות זנות. נכון, אסור לו למאבק שיתרחש על גבן וגבם וכל פתרון – אם דרך חקיקה ואם דרך אכיפה, אם באמצעות תוכניות ממשלתיות או באמצעות פעילות של גופים אזרחיים – חייב להציע מענה לאלה שירצו למצוא דרך אחרת לשרוד בעולם האכזר שבו אנו חיים. כי זנות, וגם את זה חשוב לדעת, היא טקטיקת הישרדות.

מה שאי אפשר לעשות זה להותיר את תופעת הזנות ללא טיפול עד שנגיע לעולם האוטופי שאליו כולנו שואפים ושואפות, כי בינתיים הזנות עוברת בישאל מיסוד זוחל: בתי הדין לעבירות כבר פסקו לנשים בזנות זכויות בהתבסס על יחסי עובד מעביד; השופט איתי הרמלין הכיר בזכות תן של נשים להתקיים מזנות ורוי קן מתוכן את האיסור הפלילי על החזקת מקום לזנות; יש בתי בושתי שמוציאים תלושי שכר לנשים;